

Hvorfor kom tranene til Leirfjord?

En trane er en stor fugl med lange bein og lang hals. De siste årene har folk i Leirfjord i Nordland sett mange traner. Men når kom egentlig tranene til Leirfjord? Og hvorfor kom de dit?

Fire traner flyr over himmelen og elever ved et tjern

Tranene fløy opp med en gang elevene nærmet seg. Foto: Tverlandet skole

1

Dette lurer vi på

Hvorfor kom tranene til Leirfjord, og når kom de dit?

For noen år siden var elever og lærere fra Tverlandet skole i Leirfjord ute på tur. På vei tilbake til skolen fikk de øye på to traner ute på en åker. Lærerne ble overrasket. Det fantes jo ikke traner i Leirfjord?

Tilbake på skolen sjekket lærerne fuglebøkene. Jo, det måtte være traner de hadde sett. Det var første gang noen fra skolen hadde sett traner i Leirfjord. Hvor lenge hadde det egentlig vært traner i området? Og hvorfor kom de dit?

Siden den gang har elever fra Tverlandet sett traner mange ganger, og blitt stadig mer nysgjerrige på de store fuglene. Da de skulle være med i Nysgjerrigper-konkurransen, bestemte de seg rett og slett for å forske på traner.

Trane i vannkanten

Slik ser en trane ut. Denne er fotografert i Tyskland. Foto: PeterRohrbeck / CC BY-SA
(<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>)

2

Hvorfor er det slik?

Elevenes hypoteser

- Tranene kom til Leirfjord fordi klimaet har forandret seg. Det har blitt varmere i området.
- Tranene kom fordi det er mye mat for dem i Leirfjord.
- Tranene finner god beskyttelse for eggene sine. Det er mye gress å gjemme redene i.
- Det er gode hekkeplasser i Leirfjord.

- Tranene kom til Leirfjord for rundt 7–8 år siden.

3

Legg en plan

Plan for gjennomføring av undersøkelsene

Elevene hadde mange ideer til hvordan de kunne finne ut mer om tranene i Leirfjord. De diskuterte mange forslag, og ble enige om hva de skulle gjøre:

- kontakte lokalavisene for å få hjelp til å samle informasjon fra folk i Leirfjord
- registrere hekkeplasser på et kart over Leirfjord
- dra på turer til hekkeplasser og intervju folk som kunne vite noe om dem
- finne fakta i fuglebøker og på internett
- få hjelp fra forskere/eksperter (klimaeksperter og fugleeksperter)

4

Hent opplysninger

Gjennomføring av undersøkelsene

Elevene bestemte seg for å kontakte lokalavisene først. På den måten kunne de spre informasjon om at de trengte hjelp til forskningsoppgaven. De sendte e-post til Helgelands Blad og Helgelendingen, og fikk napp nesten med en gang. En journalist ble med dem allerede på den første turen for å se etter hekkeplasser.

Dessverre fant de ikke selve hekkeplassen. Likevel ble den første turen langt fra bortkastet. Det ble en flott reportasje i Helgelands Blad. Takket være dette avisoppslaget kom de etter hvert i kontakt med mange som hadde sett traner i området.

Elevene dro på tur til mange av områdene hvor det var sett traner. De intervjuet mange mennesker som hadde sett fuglene. De fikk også tak i et kart, og registrerte hvor tranene hekket. Elevene slo opp på artsobservasjoner.no for å se om det var registrert traner i Leirfjord tidligere. Slik kom de i kontakt med Atle Ivar Olsen, førsteamanuensis i naturfag ved Universitet Nord. Han er leder for Norsk Ornitologisk Forening i Nordland, og svarte på mange av elevenes spørsmål om traner.

For å sjekke klimahypotesen skrev elevene til Meteorologisk institutt. Slik fikk de informasjon om temperaturen i Leirfjord fra 1995 til 2019. Elevene leste også faktabøker om fugler, så dokumentarfilmer på YouTube og fant informasjon på andre nettsider.

Det som har vært bra med oppgaven, er at vi har møtt så mange hyggelige folk som har fortalt oss mye og hjulpet oss med det vi lurte på. Uten dem hadde vi ikke visst det vi vet nå.

5

Dette har vi funnet ut

Elevene fant ut at to av hypotesene ble svekket av det de hadde funnet ut.

- **"Tranene kom til Leirfjord fordi klimaet har forandret seg."** Temperaturinformasjonen fra Meteorologisk institutt viste at gjennomsnittstemperaturen ikke hadde forandret seg særlig mye. Elevene kunne derfor ikke si at denne hypotesen stemte.
- **"Tranene kom til Leirfjord for rundt 7–8 år siden."** Folk elevene snakket med, fortalte at det hadde vært traner i området i omtrent 20 år.

De andre hypotesene var delvis riktige.

- **«Tranene kom fordi det er mye mat for dem i Leirfjord.»** Elevene fant ut at det er mye av maten tranene liker, i området.
- **«Tranene har god beskyttelse for eggene sine. Det er mye gress å gjemme redene i.»** Det stemmer at tranene liker seg i slike områder.
- **«Det er gode hekkeplasser i Leirfjord.»** Elevene så store våtmarksområder hvor det var rolig og fredelig, akkurat slik tranene vil ha det.

Elevene fant også en annen viktig grunn til at tranene kom til Leirfjord, nemlig at det var blitt flere traner i Norge.

6

Fortell til andre

Dette ønsket elevene å fortelle videre

Elevene tok kontakt med lokalavisene for å fortelle om prosjektet sitt. De skrev en artikkel om arbeidet med tranene til Havørna. Det er bladet til Norsk Ornitologisk Forening i Nordland. Elevene skal også vise fram det de har jobbet med, på en festival i april.

Livet på jorda

Fugler